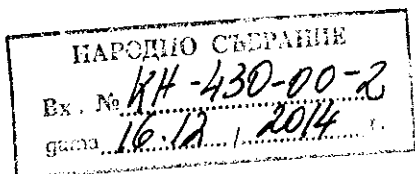

**Национално представителни организации на и за хората с увреждания членове на
Национален съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет**

До

Г-жа Милена Дамянова

Председател на Комисия по образованието и науката

43-то Народно събрание

Становище

Относно: Проект на Закон за предучилищното и училищното образование

Уважаема г-жо Дамянова,

Национална представителните организации на и за хората с увреждания подкрепят принципно Проекта на Закон за предучилищното и училищното образование.

Предлагаме отново на Вашето внимание наши принципни забележки:

1. „Чл. 97, ал. 4 За учениците със специални образователни потребности, които се обучават интегрирано в паралелка по индивидуален учебен план, може да се организира обучение в отделна група в зависимост от индивидуалните им потребности.“ Даването на възможност децата със СОП да се обособят в отделна група е форма на изолация. Никъде в закона не е регламентирано по какви критерии ще се случва това и кой ще обучава тези деца в групата. Щом се обучават „интегрирано“ в паралелка значи трябва да бъдат част от паралелката не само по документи, а и като физическо присъствие.
2. Не става ясно дали дете със СОП, завършило 7 клас по индивидуална програма за обучение може само да избере къде да продължи 8 кл, защото в законът пише, че се насочва от регионалния екип за подкрепа за личностно развитие към РУО (чл. 189). В този случай се нарушава правото за избор на училище. Освен това един ученик със СОП на индивидуален план ще бъде много по-адекватно посъветван къде е подходящо да продължи обучението си от екипа в училище, който следи неговото развитие и работи с него.
3. Не става ясно какво се случва с ученик със СОП, който не успява само по 1 учебен предмет или направление (напр. математика, химия, физика), но за сметка на това е силен в други области. Ще може ли такъв ученик да следва, например хуманитарен профил?
4. Никъде не е отбелязано дали дете със СОП, което се обучава по индивидуална програма подлежи на външно оценяване и матура и по какъв ред и критерии ще се решава това. Практиката показва, че дори детето да покрива държавен образователен стандарт то не получава диплома с количествена оценка , а свидетелство за преминаване в друг клас.
5. В състава на училищния екип за личностно развитие на детето освен всички изброени специалисти задължително трябва да бъде включен родителят, като пълноправен член. Същото право трябва да се запише в чл. 208. Не е възможно да се направи обективна оценка на нуждите на детето без участие на родителя. Идеята не трябва да бъде екипът да реши нещо и да уведоми родителя, а родителят да участва в оценката и решенията на екипа.

6. **„Чл. 190.** (1) *Условията и редът за осигуряване на общата и на допълнителната подкрепа се определят в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.*

(2) *За общата подкрепа, осъществявана от център за подкрепа за личностно развитие, която не се финансира от държавния бюджет, може да се събират такси при условия и по ред, определени от Закона за местните данъци и такси.*” Никъде не е регламентирано коя подкрепа се финансира от държавния бюджет и коя не. Този текст позволява централните за личностно развитие да функционират като частни структури и да определят голяма част от дейностите си като платени.

7. **„Чл. 194.** (1) *За подпомагане на обучението на деца и ученици с тежка и с умерена умствена изостаналост, с множество увреждания може да се организират и изнесени паралелки и групи на деца и ученици от детските градини и училищата по чл. 36, ал. 1 в централните за подкрепа за личностно развитие.*

(2) *Условията и редът за организиране на обучението в паралелките и групите по ал. 1 се определят в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.*” – Центровете не са училища и на практика не могат да дават образование. Ако тези деца не се обучават в общообразователна среда на практика няма кой да им предостави достъп до образование. Очевидно учителите от общообразователните училища не са могли да им бъдат полезни. Ще се създаде ситуация, в която ще се водят проформа към някое училище („изнесени паралелки”), не е ясно кой ще получава единния разходен стандарт за тях, какви специалисти ще работят с тях и какъв документ ще получават децата. Според чл. 109 ал. (5) от този закон тези ученици ще се обучават в индивидуална форма на обучение, което е форма на дискриминация и ограничаване на избора. Още повече чл. 106 ал. (2) *„Обучението в самостоятелната и в индивидуалната форма се организира за отделен ученик.”* – не в група или паралелка.

8. Чл.10. Нашата позиция относно финансирането на частните училища остава не променена, а тя е че, не може да бъде приоритет на фона на липсата на средства към настоящия момент за общообразователните училища.

9. Към чл. 10 ал. (2) Да се добият и часове свързани с приобщаващото обучение за приемане на различията при децата. Да бъдат канени специалисти, да се организират срещи с неправителствени организации, които да работят в посока на приемането и разбирането на учениците със СОП.

10. Параграф 9 – Закриването на болничните училища (които по учебен план, педагогически специалисти и документация са общообразователни). За този период от повече от година не стана ясно какво се случва с тези училища и с кадрите, които са обучени за работа с деца с много тежки диагнози и продължително лечение. Каква форма ще замести или е заместила тези училища. Ние предлагаме разработването на много ясни правила и улеснен достъп до образование за деца, на които се налага продължителен престой в болнично заведение.

11. настояваме за ясен план и регламенти как ще се осъществи приобщаването на децата със СОП и какви ще са стъпките за финансовото обезпечаване с „екшън планове” за реализирането на Закона. Последното е свързано и с Ратификацията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждане и изработването на двугодишен план за синхронизация на нашето законодателство с Конвенцията.

Особено внимание обръщаме на факта, че Закона няма да има правилник за прилагане. Това задължава текстовете да бъдат изключително прецизно разписани и да няма възможност за тълкувания. В тази връзка, считаме че трябва да имаме и разписани Стандартите, които ясно ще дадат регламентите за прилагането на Закона имайки предвид и това, че непрекъснато в Закона има препратка към тях.

С уважение,

Веска Събева

**Заместник-Председател на
Национален съвет за
интеграция на хората с
увреждане**

**Председател на Асоциация на
родители на деца с епилепсия**